

ГРОМАДСЬКА ДУМКА

газета політична, економічна і літературна

Умови передплати. З приставкою і пересилкою: на рік 4 карб., на 1/2 року 2 карб., на 3 місяці 1 карб., на 1 міс. 50 коп. За кордон: На рік 9 карб. На пів року 4 карб. 50 коп. За зміну адреси 30 коп.

Передплату приймають: 1) у Києві, в конторі редакції „Громадської Думки“ (Михайлівська ул., ч. 10) що-дня з 10 до 5 годин дня, 2) в книгарні журналу „Кіевская Старина“ (Безаківська ул., ч. 14). Передплатувати можна тільки з 1-го дня кожного місяця

виходить що-дня, ОКРІМ ПОНЕДІЛКІВ

Рік перший.

Од редакції: Читаючи нашу газету, треба вимовляти є—як йе, и—як ы.

Автори рукописів повинні подавати своє прізвище і адресу. Редакція може скорочувати і змінити статі; більш статі, до друку негодні, і режовуться в редакції 3 місяці і висилаються авторам їх коштом, а дрібні замітки й дописи одразу знищуються. Умови друкування оповісток: За рядок попередю тексту, або за його місце платиться: за перший раз 40 коп., за другий 20 коп. За рядок після тексту за перший раз 20 коп за другий 10 к. Хто шукає заробітку, платить за оповістку в 3 рядки 10 коп. за раз. Телефон № 1458.

Просимо не спізнюватися з відновленням передплати на другу чверть року з 1 квітня. Головна контора.

В середу, 29 березня, в четверті роковини смерті відомого історика

Олександра Матвієвича Лазаревського

о 1-й годині буде одслужено панахиду в Софійському соборі.

Скрипки по 2 р. 50 к., 3 р., 4 р., 5 р., 6 р., 8 р., 10 р. и дор. Смычки по 40 к., 50 к., 75 к., 1 р. и дороже. Гитары по 3 р., 50 к., 4 р. 50 к. 5 р., 6 р., 7 р. 50 к., 10 р. и дор. Балалайки отъ 1 руб. 25 к. п. и дороже. Кларнеты и Флейты по 4 р., 4 р. 50 к., 5 р., 6 р. 50 к. и дор. Гармони русск., итальянск. строя однорядн. отъ 1 р., двухрядныя отъ 10 р., трехрядныя отъ 25 р. и дороже. Разнаго рода другіе музыкальныя инструменты и принадлежноти въ главномъ депо музыкальныхъ инструментовъ и нотъ. Г. И. ЦИДРЖИШЕКЪ въ Кіевѣ, Крещатикъ, № 58. П. ч. д. 12—122

Київ, 28-го березня 1906 року.

„Вибори“, „вибірають“, „кадети“, „октябристи“, „праві“, „ліві“, „чорносотенці“ так і чуєш скрізь на улиці, в хаті, на залізниці,—одно слово скрізь, де є живі люди. Скрізь думки про вибори, заступили собою всі інші інтереси, захопили душу громадянина новим, ще не відомим йому почуттям належності до чогось важного і великого—до держави й державних справ. Вперше середні російські громадяне почули, що державне діло—їхнє діло, що держава для них, а не вони для держави. З цього погляду вибори мають надзвичайне психологічне значіння; вони дуже позначаються на свідомості громадянства.

До виборів ніхто не знав, що думає та почуває найбільша частина народу, яка ні в товариства не записувалася, ні на з'їздах та зібраннях участі не брала і ні в чому свої волі, свого бажання та свого погляду на державну справу не виявляла. Кожна партія, кожний міністр могли завірять, що за ними народ, що вони роблять так, як йому хочеться. Народ мовчав. Бо де б же він міг подати свій голос, виявити, чого йому треба та за кого він?

Як галасали чорносотенці на цілу Росію, що народ піде за ними, як похвалялися вони за його поміччю укоскати усіх „бунтарів та смутьянів“, що хотять якоїсь то там думи та виборних. Можна було справді по крику їх сподіватися, що вони мають велику силу в Росії. Що ж сталося? Навіть у Києві, де сидить їхній старший майстер Піхно, назірали вони дуже мало голосів, а велику більшість голосів дістають конституційні демократи. Про Петербург вже й казати нема чого.

Невдача прaviх реакційно монархічних партій по всій Росії, а не тільки по городах, свідчать, що назад, де самодержавного бюрократичного ладу, звороту нема й бути не може. Справді. Кожному урядові треба обірагис на якусь силу в громадянстві. На яку ж може обіратис старий лад, коли трохи не все громадянство проти його? Таке ж становище, як зараз, не може довго тягтис, військовий стан не може вічно лежати над краєм.

Побіда партії народної свободи (к.-д.), яка виразніше од інших обстоє за політичною волею та широкими правами народними, свідчить про надзвичайний зріст політичної свідомости громадянства.

Які чудові приклади цієї свідомости дають нам Київ та Петербург. Широкі народні маси цих городів, десятки тисяч виборців йдуть до виборчих ящиків, щоб подати голоси за тих, кого порадила вибрати партія. Не за тих, хто мав їм, кого вони дужче поважували особисто, а за тих, на кого показала партія, якій вони вірять і за програму якої вони обстоють. Виборці тих людей може ніколи не бачили, не чули навіть прізвища, але вірячи партії, вони подають свої голоси за її кандидатів.

Такі виборці, що зрозуміли потребу й важність слухатис своєї партії, виявляють вже велику силу. Це показує, що вони давали голос за програму, а не за окремих людей; на цих виборців можна вже буде покладатися, що і раз-у-раз вони підтримуватимуть партію та обстоєватимуть за її програмою. Ці виборці виявляють уже не наївних людей, випадково зібраних коло дому, де відбувалися вибори, але людей з'єднаних однаковими цілями та бажаннями, перейнятих одним настроєм.

Правила про 24 ноября минулого року АРУК було встановлено тимчасові правила про друк, себ-то про видання газет та журналів. Ці правила видано було для того, щоб якимсь обмежити, взяти знову під догляд та опіку друковане слово, що після 17 октября уперше з пелюшок цензури на волю вишло. Однак за три чи чотири місяці, відколи ці правила видано, уряд переконався, що їх мало на те, щоб стиснути вільне слово, і визнавав за потрібне видати до цих правил ще додаткові правила.

18 марта сього року ці додаткові правила було ствержено і вони тепер мають силу закону.

Вже й за тих правил, що видано 24 ноября, крапці газети та журналі терпіли великі утиски, редакторів часто-густо позивали до суду і присуджували до тюрми, а саме видання газети чи журналу раз-у-раз спинали, наклали штрапи то що. Про те зрештою зніщити такі газети не було змоги, і це ось через що: як що редактора присуджували до тюрми, а газету чи журнал не спинали, то за редактора її ставив хтось інший, і вона виходила, як і раніше. А як що газету і спинали, то замість її зараз-же починала виходити якась інша газета хоч і не з тим самим назвиськом, так на гроші того-ж самого видавця, з тим самим напрямком і з тими самими співробітниками.

Набільше-ж клопоту завадали урядові так звані сатиричні-журнали, по яких в смішних малюнках та віршах, або якось инакше висміювались нікчемність, негарне поведіння та інші гріхи бюрократів. Таких журналів народилося останніми часами чимало.

Щоб надалі не було такого, щоб припинили газети та журнали не мали змоги відроджуватися, а потім щоб іще більше обмежити та стиснути друковане слово, уряд постановив:

1. Щоб видавці газет не сміли замінити одного редактора на іншого, або робити які інші одмінні у виданню, не заявивши про те начальству.

2. Щоб видавці газет чи журналів, видання яких буде спинено, не сміли видавати сами або через когось иншого які б не було нові газети та журнали.

3. Щоб усіякі малюнки, які мають бути надруковані в газеті чи журналі (це правило має на оці сатиричні журнали), за 24 години до випуску номера подавалися до цензури.

Тому, хто зламає котре з тих правил, що вказані в законі про друк, призначено чималу кару. Найменша з цих кар—штрап в 50 карб. або три місяці арешту. Коли-ж яке правило буде поламано удруге, так инколи штраф признається аж 3000 карб., а арешт побільшується до 1 року й 4 місяців.

Крім таких суворих кар проти редакторів газет та журналів в додаткові постанови заведено ще одно правило, яке не може не здивувати хоч кого: „як що немає завіщо почати уголовное переслідування, то суд може, коли в номері газети є якісь ознаки злочинства, зробити присуд, щоб сей номер або його части були знищені“. Ніякий юриста не зрозуміє, яким се робом можна в один і той же час і не знайти провини, щоб почати обвинувачення, і знайти ознаки злочинства.

Очевидно, що уряд намірився викоренити вільне й чесне друковане слово. Але ми твердо віримо, що сього не буде, бо друковане слово в Росії більш як 200 років, відколи воно живе, тільки і знавало, що повсякчасних погінок та утаску, а однак не вмерло,—нашпакі-ж, росцвіло і поширилося. Не можна винищити думки з голови, не можна закувати у кайдани слово...

Новий закон про товариства спілки.

Нові, тимчасові, правила про товариства і спілки та про збори, затвержені 4 березня (марта), мають мало сильного з тою свободою спілок та зборів, що обіцяна в маніфесті 17 жовтня. Се ясно означено в самому законі; тут сказано, що правила ті вводяться, „поки буде видано, відповідно маніфесту 17 жовтня 1905 року, закон про товариства та спілки“. Таким чином, поки що—можна лиштиситися надією, що колись буде видано закон, відповідний маніфестові 17 жовтня; нові ж правила тому маніфестові не відповідають.

І се справді так. Новий порядок відрізняється від старого там, що попередю треба було подавати устав товариства до відповідного уряду і дождити дозволу, се так звана концесійна система.

Тепер треба подавати до уряду заяву і який час дождити, чи не буде від його заборони. Сей порядок—так званий явочний—звичайно, він кращий тим, що полегче засновання товариства, усуваючи різні формальности та усіякі причіпки, не основані на законі.

Тільки добрі прикмети „явочного порядку“ зведено в нових правилах ні ша-що.

Річ в тім, що коли закон встановляє „явочний порядок“ для засновання товариств, то вже вся справа про те, чи можна, чи не можна, щоб таке чи инше товариство істніло, рішає суд на основі закону. Адміністрація, себ-то місцеве начальство, не має права забороняти товариства. Коли ж справа передається адміністрації, то такий порядок тільки має назвище „явочного“, а насправжжк він концесійний. Спершу, коли ще проект закону про товариства та спілки йшов до державної ради (государственного совѣта), думалося передати справу засновання й заборони товариств на розгляд суду. Адміністрація ж мала дати право забороняти товариства тільки на крайній случай, точно визначений в законі. Але державна рада поглянула на це инакше. Тут дуже цікаво буде зазначити, як міркувала собі державна рада. Як що здати всю справу засновання і заборон товариств на суд, то суд доглядатиме тільки за тим, аби все робилося по закону; що закон до-

Громадська Думка

щоденна політична, економічна і літературна газета, виходить в Києві з 1-го січня (января) року 1906.

ГРОМАДСЬКА ДУМКА дає щоденний огляд життя політичного, громадського, економічного і літературного на Україні, в Росії й по чужих землях; звістка про всякі світові події, цікаві нашим людям; поезії та оповідання, наукові фельетони і т. и.

В ГРОМАДСЬКІЙ ДУМЦІ досі згодилися писати: проф. Антонович В., Балабуха С., Бондаренко Ів., Боржковський В., Василенко М., Верзілов А., Винниченко Вол., Волох С., Вороний М., Ганейзер Е., Гнатюк В., Грінченко Б., Грінченко М. (Загірня), Григоренко Гр., проф. М. Грушевський, Грушевський Ол., Дмитрів М., Дніпрова Чайка, Доманицький В., Дорошенко В., Дорошенко Д., Єфремов С., Жебуньов Л., Жителський П., Квасницький Є., Квітка К., Коваленко Гр., Козловський В., Комаров М., Комарова Г., Конощенко А., пр.-доц. Корчак-Челурковський А., Коцюбинський М., Кошовий В., проф. Кримський А., Левіцький М., Леонтович В., Липа Ів., Липковський С., Лисенко М., Лісовський Ол., Лозинський М., Лотоцький Ол., Маковей О., Маркович Д., Матушевський Ф., Мирний П., Миронець В., Науменко В., Падялка Л., проф. Перетц В., проф. Погодин А., Русова С., Русов О., Самійленко В. (Сивенський), Славинський М., Сластьон О., Смуток П., Сьогоянчій Гр., Степаненко В., Тимченко Є., Туран-Барановський М., Франко Ів., Чернський М., Чикаленко Є., Шраг І., Ярушевський Б., Яновська Л. та інші.

Ціна газети Громадська Думка на рік 4 карб., на пів року 2 карб., на 3 місяці 1 карб., на 1 місяць 50 коп. з пересилкою. За кордон на рік 9 карб., на пів року 4 карб. 50 коп.

Громадська Думка виходить що-дня, окрім понеділків та після свят. Адреса редакції Громадської Думки — у Києві, Михайлівська ул., ч. 10.

Видає і за редакцію відповідає Володимир Леонтович.

НОВА ГРОМАДА

літературно-науковий місячник, виходить з січня року 1906. НОВА ГРОМАДА міститиме твори красного письменства (поезії), оповідання, повісті, драматичні твори, наукові й публіцистичні статі, огляди політичного і громадського життя на Україні й по-за її межами і т. и.

НОВА ГРОМАДА має тих самих співробітників, що і Громадська Думка; виходить що-місяця книжками по 10 аркушів друку.

Ціна з пересилкою на рік 6 карб., за кордон — 8 карб. 50 коп., окрема книжка коштує 75 коп.

Гроші можна присилати частинами: 2 карб. замовляючи, 2 карб. 1 травня і 2 карб. 1 вересня, або 3 карб. при замовленню і 3 карб. 1 липня.

Адреса редакції НОВА ГРОМАДА — в Києві, Михайлівська ул., ч. 10.

Видає і за редакцію відповідає Володимир Леонтович.

Передплатувати ГРОМАДСЬКУ ДУМКУ і НОВУ ГРОМАДУ, окрім контори (Михайлівська, 10), можна ще по сих місяцях:

у Києві 1) в книгарні „Кіевской Старини“, Безаківська ул., ч. 14.

2) у відділі контори „Наша Жизнь“, Хрещатик, 52.

у Ніжині в книгарні п-ні Чекмарової.

у Львові (Галичина) в книгарні Наукового товариства ім. Шевченка, ул. Театральна, ч. 1.

Просимо передплатників, коли вони міняють адресу або поновляють передплату, присилати друковану адресу або показувати номер бандеролі, за яким висилалася газета. Головна контора.

КУСТАРНА ВИСТАВКА

у музеї (проти Царського саду) що-дня від 10 до 4 години. Вхід для всіх 15 коп. к 37—30 113

зволює—значить можна, а чого не дозволяє—значить не можна. Але цього—на думку державної ради—мало. Часом, міркує рада, в статуті товариства не буде нічого, щоб йшло проти закону, а все ж несе, щоб таке товариство було, бо воно буде шкодливе. Як наприклад, державна рада вказує на такі товариства, які дбати про те, щоб плекати і виховувати національні предмети, щоб рідну мову народню, його письменство, школи і так інше. Через це державна рада доручає справи товариств не судам, а адміністрації. Для того скрізь заведено буде особливі „губернські по дѣлам об обществах и союзах присутствія“, в яких засідатимуть ті ж самі чиновники, що тепер, скажемо, засідають по „губернських по земским и городским дѣлам присутствіях“.

Ці „присутствія“ добре далися в знаки усім мійським урядам та земствам. Вони складаються із більш-менш залежних від губернатора урядників, звичайно чинять волю свого начальства і припиняють усю яку діяльність земств та мійських управ, яка стає не до вподоби губернаторові. І заряджуючи товариствами та спілками, ці присутствія так само мусять бути провідниками і губернаторської волі і губернаторських поглядів.

Хто схотів би засновати товариство, мусять подати про те заяву губернаторові або градоначальникові, і коли той або другий вбачає для того яку перешкоду, то отдають ту заяву на розгляд „присутствія“. Як в протязі двох тижнів, відколи подано заяву, не буде заборони, то товариство може розпочинати свою діяльність; як же буде заборона, то мусять бути означені причини такої заборони.

Почавши існувати, товариство може, кожну хвилину наглою смертю умерти. Губернатор, або лиця що дало йому привід думати, що „діяльність товариства загрожує громадянській безпечності та спокою або приймає явно неморальний (роспустний) напрям“,—може внести справу в „присутствіє“. Як що „присутствіє“ з ним не згодиться, то губернатор через міністра внутрішніх справ владається до сенату, або—як йому зручніше—приймає своєю властю діяльність товариства і вже після того передає справу на розгляд „присутствія“. Уважаючи на те, з кого складатимуться „присутствія“, можна бути цілком певним, що вони не розходяться думками з губернатором, а через те в справу заборони товариства суд втручатися не буде.

Звідси бачимо, що для заборони товариства зовсім не треба яких дійсних або певних фактів, які доводили б, що товариство шкодливе; досить одної думки, особистого підозріння або навіть особистого незадоволення губернатора, щоб він закрив його. І хоч би се була найочевидніша, найбільше безвідставна несправедливість,—ні якого суду на неї знайти не можна.

Але товариства все ж можуть мати хоч надію, що справу їх заборони буде доведено до суду. Що ж до спілок чи союзів, а також і тих товариств, що мають філії (відділи), то ім не зостається й такої надії: „міністр внутрішніх справ має право у всякий час, коли йому забачиться, закривати товариства, у яких й відділи, а та кож спілки, як що тільки йому здаватиметься та чи інша спілка небезпечною. Таким чином організації з найбільш широкою діяльністю—спілки та товариства, що мають філії,—закриваються після „найближчого“ розсуду міністра,—ближче нічого в ту справу не втручається і тут її край.

Та може ж таки в новому законі щось та лишилося із „свобод“, які обіцяно в маніфесті 17 жовтня? Єсть тут і свободи. Після § 2 нових правил „товариства і спілки можуть виникати, не просючі на те дозволу уряду“. Чого б здавалося більше? Але вже в § 6 сказано: „забороняються товариства: а) що загрожують громадському спокою та безпечності.“ Чим саме товариство загрожує спокоему та безпечності громадян, правила не кажуть; але начальство те краще знає і може кожної хвили маючи § 6 не дозволити товариства, що після § 2 не потрібне дозволу того начальства.

Після § 20 правил „право набувати або збувати нерухому власність, складати капітали, заводити умови, вступати в обов'язки, позивати в суд або на суді відповідати—належить лиш тим товариствам, що заведено до реєстру, як се устанавлено, на основі свого статута.“ Таким чином, товариство, що не здобуде урядового дозволу та не увіде в реєстр,—буде позбавлено основних прав „юридичної особи“,—не зможе ні найняти для себе помешкання (не може входити в умови), ні навіть обороняти себе від найбільшої кривди (не може ні позивати ні відповідати на суді). Таке товариство не може здобути ніяких матеріальних засобів для себе і навіть взагалі яким би чином розпочати свою діяльність, бо після § 28 „одкривати окремі інституції (учреждения) і підприємства (предприятия) і споружати лекції, спектаклі, концерти, базари, збирати жертви“—можуть лиш ті товариства, що заведені до реєстру.

На ділі, значить, кожне товариство, щоб не висіти в повітрі, мусять заводитися до реєстру. А щоб завести товариство до реєстру, треба подати статут товариства в „присутствіє“, яке мусять розглянути його в протязі місяця і або завести до реєстру, або одмовити в тому. В правилах нема й натяку ніякого, яким саме способом примусити „присутствіє“ виконати свій обов'язок, коли воно не то-що через місяць, але й через рік не розгляне статута. Куди скажитися? Де шукати управи? Очевидно, її й не буде. А між тим, після § 23 правил, „товариство може користуватися правами,

що означені в його уставі, лиш з того часу, відколи буде заведено його до реєстру“.

В правилах не сказано, що „присутствіє“ повинно вказати причину, через віщо саме воно відмовляє реєструвати товариство, а через це немає змоги оскаржити постанову „присутствія“. І знов же такі—не сказано, чи має тоді товариство право і, як має, то куди—скаржитися. Чи може воно й зовсім не може тоді вдаватися до суду? Взагалі в правилах не поминали нічого, що обмежує право товариств,—про це занадто докладно в них говориться а от що до самих прав товариств, то про це в законі не сказано нічого. Це також варто завважити, як одну з яскравих прикмет конституційної „свободи“ товариств.

Ще одна свобода. Попереду студенти вищих шкіл не мали права брати участі в товариствах по за школами. Тепер вони те право мають, але... лиш в тім разі, коли таке право їх показано в статутах тих вищих шкіл, по яких вони вчать. Як би се друковалося не в законодавчому акті, то можна б подумати, що се якийсь гулявий жарт. Нігде в статутах вищих шкіл того права студентам не дається, а поки в нові статуту,—яких ще нема і на які й не світає, те право буде заведено, то від „тимчасових“ правил про товариства й слід не востанеться. Для чого ж давати ті зайві права, якими ніхто не може скористуватися?

Що нові правила не мають на меті давати нові права тим, хто досі не мав їх, се досить видно вже з того, що вони позбавляють прав навіть того, хто попереду тими правами користувався. Виходить же воно саме ось як. До сього часу хто займав урядову службу, мав право бути членом кожного дозволеного товариства; а як товариства офіційно могли бути лише дозволені, то ніякої перешкоди брати участь в товариствах урядові (чиновники) не мали. Тепер же по силі § 12 брати участь в товариствах ім може бути заборонено, „коли начальство їх признає, що се не відповідає вимогам служби“. Дрібно, але цікава подробиця.

Коли порівняти попередні, не свободні умови існування товариств, що були до „свобод“, з нинішними „свободними“, то не можна не бачити, що попередні умови були кращі. Раніше, правда, трудно було здобути дозвіл на товариство, се була взагалі затяжна справа. Але обставини були далеко певніші. Адміністрація не пускала статутів—і то було ясно і одверто; вона торгувалася про де-які небезпечні параграфи в статуті—і з нею все ж можна було дійти до якоїсь певної згоди. Врешті, коли пропущений через цю сито адміністраційного підозріння статут дозволявся,—адміністрація мала вже більше віри до товариства і не ставила його так цілком як тепер під „розсуд“ або під „найближчий розсуд“ окремих чиновників. Ра-

ніше ґрунт, на якому існували товариства, був хисткий. Тепер, після нових правил, товариства не мають під собою ніякого правового ґрунту; вони де жаться просто „розсудом“ та „найближчим розсудом“ начальства—себ то цілком його волею і ласкою. І хіба ж може товариство, що кожну хвилино пробує на вулкані начальничого розсуду, розвинути свою діяльність? Небезпека, що повсякчасно може вибухнути якась начальничья примха, усе в кожному усяку просто охоту пильно докласти своїх рук до роботи в товаристві.

О. Білоусенно.

3 газет та журналів.

Російсько-японська війна, зрушивши до глибини всю державу, розбудила самі сонні, самі байдужі місця Росії і примусила їх жадно прислухатися до всього, що діється навкруги і там, на Далекому Сході. Постійні невдачі, сотні тисяч жертв виривали з грудей народних крик болю й питання, хто винен цьому. Народ рвався до газети, сподіваючись знайти й відомости про те, що діється там далеко з близькими й дорогими його серцю людьми, а разом знайти й відповіді: хто винен. Газети скільки могли, давали ці відомости. Вони стояли на сторожі народних інтересів і розкривали йому всі недорядки та болячки політичного життя. Народ звик шукати в газеті відповідь на питання, що мучать його. І печаті дуже допомогла в справі політичного освідчення народу, в справі розбудження у його інтересу до політичного життя, що виходить за вузькі межі його села. Це сталося через те, що печаті добр-розуміла своє завдання і в чому її сила, і направила в цей бік всю свою енергію.

„Маленькая Газета“ це завдання печаті бачити в її ролі громадянської совісті, од якої не може сховатися ніщо. Все недобре введе вона на чисту воду і вельму дасть свій присуд. Газета каже:

„Головним завданням бжучої преси є освідчення широких мас читачів з теми подіями, що трапляються щодня в житті і мають широке громадське значіння. Народ має право знати про все, що діється навкруги, печаті повинна задовольняти це його право. Мовчати про яку небудь подію все одно, що обдулювати громаду, криючи од його, що обдулює.“

Так виконуючи свій обов'язок, печаті зустрічає великі перешкоди, їй доводиться боротися з силами, що хотять її приборкати, затупити її рота.

За те, що письменники виконували свій обов'язок, повідомляючи про життя поліції, їх сажають по тюрмах, а видавців руйнують матеріально, і по можливості до останньої копійки.

Але ці заходи сховати діяльність од уваги народу марна річ. Слово по слову рознесеться чутка про подію, яку хочеться заховати урядові. Звичайно, що тут уже не може бути ніякої цензури та обмеження. Те, що в газетах нічого не буде говоритися, се зовсім не значить, що й народ нічого не знатиме, коли хотітиме. На-

впаки. Він знатиме все, але тільки в прибільшаному і зміненому вигляді. Вільне слово в печаті могло б тільки виправити те, що в чутках було б не праві й неправдиве. В цьому завданні печаті, в цьому її прямий обов'язок. За цей то обов'язок, за його виконання печаті і несе тяжкі карні“.

Та уряд цими доказами не переконується, він їх добре знає, та не звертає уваги. Бо коли то ще буде, як погані наслідки болячок виявляться, а тут зараз треба боротися за любимими газетами. І він вживає всяких мір, аби одбити охоту у письменників до вільного слова. До останніх часів тільки адміністрація своїми мірами карала неслухняних та непокірних редакторів, а тепер пристав до неї й суд. Починаючи од окружного суду і кочаючи найвищою інстанцією—сенатом, скрізь печаті та письменники зустріли ворогів своїх, готов х всіма мірами, які закон дає їм в руки, покарати вільне слово.

3 російського життя.

Пригода у Осовці (в Королівстві Польському). В Осовці якийсь невідомий люде вбили поліцейського стражника, втікли і як казали, сховалися на завод. Робочі з сього заводу зрелися видати вбивців і пустити на завод поліцію. Тоді було покликано військо та артилерію, і завод очили салядами, а робочим було сказано, що як вони не видадуть вбивців, то завод буде розруйнований з гарматами. Адміністрація (начальство) заводу, що належить чужоземцям, потелеграфувала про таку погрозу поліції в Петербург, попрохавши од послів своєї держави, щоб вони оборонили завод. Тільки таким чином вдалося запобігти зруйнуванню заводу. (Річь).

Кривавий бій. „Народная Газета“ оповідає про справжній кривавий бій, що скінчився між селянами та поміщиною в селі Сосураї, яранського повіту. Бій почався ось через що. В Сосураї скликало було волосний сход, щоб поміркувати про розкладку податків. Селяне, як і звичайно, не могли при такій нагоді не заговорити про те, що всіх тепер так цікавить: про державну думу. Почалися промови про те, що й досі не виконуються обіцяння, оповіщені в маніфесті 17 октября, та про те, що треба було б зложити приговори, в якому значається, що о сподіваються і хотять од думи селяне. Але ж становий пристав заборонив селянам говорити про се, і задував арештувати одного селянина, Коновалова. Сход, однак, сиротинився цьому і заарештувати Коновалова не дозволив. Тоді становий викликав стражників, і їх приїхало 35 чоловіка, а з ними поміщик справника. Селяне зустріли їх дуже вороже, і почався справжній бій, який скінчився величкими втратами з обох боків: трьох стражників вбито, десятко—ранено, станового пристава побито, поміщик справника втік. Скільки постраждало селян,—про те ще добре не відомо. Коновалов, через якого вийшов бій, сам віддався поліції.

Дума батюшки.

(Присвячується тим, що в, і тим, що будуть).

Так хотілося б з кимсь у розмові мені Дати вираз думкам на рятуюк вітчини...

Та народ навкруги йде бандужо в ярмі, Однорудці ж мої у тюрмі, у тюрмі... Сивчуття ж я не маю в дружині...

Піду в церкву—бодай за народ помолюсь, Чи не легше на серденьку стане?... І пішов... і молюсь. Коли це от дивлюсь:

Чи не „сищик“ у церкву заглянув? І замверло чуття молитовне, святе, Серце болом моє заземлю...

І боротись прийшлося: чи одверто піти, Чи сховати що в душі наболіло?

Перед мене стоять діточок моїх п'ять І дружина в слезах на колінах... Прийду з церкви—з плачем буде знов проклинають І мене, і свій вік моя мила...

Так хотілося б з кимсь у розмові мені Дати вираз думкам на рятуюк вітчини, А я все, як народ, йду з прокльоном в ярмі...

Однорудці ж мене проклинають в тюрмі... Сивчуття ж я не маю в дружині!..

О. А.

Про киявські вибори.

У Києві закінчилися вибори 80 виборців, які мають обрати одного, але найкращого киянина на посла до державної думи.

Ще зранку в день виборів Київ убілдися снігом, хоч з вечора його ще не було й стояла досить тепла година.

Прокинувшись та виглянувши в вікно, я не міг не скрикнути: „Так і е! і весну конфісковано!“

Але зараз же я вилаяв сам себе за те, що так мало маю довіри до політики графа Вітте.

Тільки ж знаючи, що тепер нічого не робиться без політики, я дуже бажав довідатися, що саме значить той сніг і заскочив до редакції „Кієвлянина“, яка вмє чудово читати чужі думки, вгадувати сніг, прокувати посуху і при нагоді може розслухати всяку „указію“.

Там дежурний співробітник пояснив мені ось що:

—Цей невчасний сніг єсть, — так сказати б,—притча. Вона визначає, що Київ, мати російських городів, стоїть справді в спокійно російській Росії, і має справжній російський клімат. Зрозумійте це і не гадайте, що ви тепер у Палестині, де певно нема снігу.

Так, наш Київ истинно російський город і сьогодні він появить на світ вісімдесят виборців ще більш истинно російських, які з проміж себе виберуть одного такого російського, якого ще й не було ніколи. Тоді вам демократам і инородцям капут, а мені тепленька посада.

От же киявляччук помилився. Прийшли вибори і відбулися. Як полічили голоси, що подано за кандидатів рижних партій, то виявилось:

Партія виславих з Києва хуліганів своїх кандидатів не ставила.

За кандидатів чорної сотні подано 5 1/2 голосів.

Кандидати партії правомірної прочуханки мали тільки трохи більше.

Спілка 17 жовтня не мала ніякого успіху.

Спілка 18 і 19 жовтня мала його ще менше.

За кандидатів усіх цих партій подано не більш 20 голосів, не вважаючи на те, що дехто з тих 20 виборців і просто подавав свій одинокий голос, і воляв на всі гласи і на останку кричав не своїм голосом.

Не вважаючи на апітацію жінок цих кандидатів, їх двірників і жінок двірників.

Не вважаючи на те, що всі справжні патріоти киявські, яких набереться певно не один десяток поміж трьохсот тисяч людности, задалегідь смакували в думці той обід, який мав ім виставити д. Чоколов.

Бажаючи патріотів киявських не справдіємає.

Немає між вибраними ні Чоколова, ні Проценка, ні Гнівушена.

Немає Храпала, немає Білоградця-Котляревського, немає Гомоляки.

Немає Піхна.

Немає багатьох з тих, яким і не годиться там бути.

І тільки маленький, маленький їх гурток зумів протиснутися.

Полічивши голоси та побачивши, що гору взяли прихильники народньої свободи, всі справжні російські люде в Києві заплакали.

Вони побачили, що як і в інших містах вибори пройдуть так само, то в державну думу ввійдуть инородці.

А вони бажали б краще, щоб туди ввійшли инородці, тим більше, що в Римі вже один кін був колієсь сенатором.

Вони побачили, що дума може зложитися з справжніх всенародних послів, а ім хотілося б, замість послів, чого небудь меншого хоч на одну літеру.

Київ одурив їхні надії.

Одурив їх і Петербург і багато інших міст, які виявили мало прихильности до правомірної прочуханки.

І єсть велика небезпечність, що й села захотять краще свободи, хоч би й народньої, ніж прочуханки, навіть правомірної.

Обгорнув сум душі всіх справжніх російських людей міста Києва.

Плачучи гірко, вони зійшлися на пораду, щоб поміркувати про те, що буде далі.

Перш за все вони схотіли внясити, хто винний у такій ганебній події, якою стали киявські вибори.

І виявилось, що винних багато. Одні з членів правих партій увесь час займалися педагогією і вчили ді-

тей, замість того щоб учити дорослих.

Другі проливали відрами вино, замість того щоб добре почастивати ним виборців.

Інші знов винні тим, що не пощупували в свій час за дорогу ліну воїх поступових газет, які радили вибирати демократів.

Знайшлися навіть і такі, що під час виборів не вирядили своїх двірників агітувати за своїх хазяїнів і дерти виборчі записки з небажаними іменами кандидатів.

—Значить виходить,—сказав п. Піхно,—що все лихо від того, що в нас багато инородців.

На не один з членів „спілки 18 і 19 жовтня“ заявив:

—Складаю з себе всьє одвічальність за останне. Коли їх досі багато, то вина не моя й не моїх товаришів.

Постановлено значною більшстю, щоб забезпечити дальші вибори по тих місцях, де їх ще не було, просити адміністрацію кожної губернії звернути особливу увагу на циркуляр № 4 з тих п'яти циркулярів, що видано в останній час в справі єврейських погромів.

Зробивши таку постанову, патріоти, яко справжні сини добродушного народу, стали потішати себе та розважати.

Чоколов сказав: „Може й краще, що мене не вибрали. Довелося б справляти обід, пекти пироги, а дрозжі мені й на продаж владується“.

Піхно прорік: „Воно й добре, що я не буду членом державної думи, бо вона зв'язється з инородцями і її розженуть, а в такій окаяні могло б і мені перепастися, хоч я винен тільки тим, що занадто правий“.

Проценка мовив: „Байдуже мені про державну думу; у мене своя дума в потилиці сидить“. Він мабуть хотів сказати, що сидить сам у потилиці в думи.

Храпал, подумавши трошки, сказав: „І буду й нададі вчити дітей і

обіцяюсь, що виховав з їх таких патріотів, перед якими й Дмитро Іванович здригнеться. До речі, Дмитре Івановичу, вислайте на мою школу п'ятдесят штук „Кієвлянина“, а за гроші краще не турбуйтеся.“

Д. Піхно згодився на першу половину прохання, а потім додав про вибори й своє слово.—Хоч усі князе й подали голоси за кадетів, але думка всіх князів не єсть думкою самого Києва. В усяким разі до нових виборів не далеко: аби тільки дума встигла з'явитися і роз'явиться, а тоді ми себе покажемо.“

Були й такі добродушно настроєні, що сказали:

—Напрямок кадетів ще не досить вяснено. Може бути, що вони не такі ліві, як здаються. Крім того часто трапляється, що люде змінюють свої думки. Може бути, що й ті ліві члена державної думи, яких виберуть, ще в дорозі, їдучи на північ до Петербурга, звернуть у правий бік.

Ця надія дуже всіх потішила і всі вібрані члени партій висловили бажання, щоб не тільки самі ліві посла, а й ті поєзди, що їх мають вести до Петербургу, звернули в правий бік і йшли в такому напрямку яко мога дальші. Тоді ті ліві посла будуть цілком безпечної думі, бо стануть крайніми правими, як що дивитися на думу від киявських глядачів.

На тому й розійшлися. Перед одходом один з членів ще був хотів, щоб зроблено таку постанову: вважаючи на те, що місяць марець ошукав найкращі надії, бо вибори не вдалось, та й свіг зник, скоро тільки полічне голоси виборців,—вийнати свій протест проти цього завчасно вєєт ного місяця тим, щоб не пити „маршевого“ пива, а вживати саму очищену горілочку.

Але цей заклик не був нічим піддержаний.

В. Сивенський.

— **Виборча боротьба.** Московський блок (спілка) правих, монархічних партій, щоб до виборців-городян не дійшла відомість конституційно-демократичної партії, надруковані по газетах, купив аж 20000 номерів найбільш розповсюджених газет „Русскія Вѣдомости“ та „Путь“. Але такі заходи нічого не побили: в день „Русскія Вѣдомости“ вийшли другим виданням.

(К. З.)

— **Вбивство губернатора.** В Твері вбито тверського губернатора Слепцова. Новому Времени про цю подію написали так: „Слепцова вбито бомбою, яку кинуто йому в коліна, як він їхав в екіпажі до дворянського зібрання. Почувся страшний вибух. Коли розвіявся дим, то стало видно страшну картину: по різних місцях, досить навіть далеко, валилися ноги, тельбухи, часті тіла і шматки одягу Слепцова. Чути було стогін фурмана. Екіпаж розбитий у щент. Поранені коні втікли. Сила вибуху була така, наче стріляли з гармати, й чути його було аж по найдалших кутках городу. Будинок, біля якого се скоїлось,—в ньому живе губернський предводитель дворянства,—увесь забризкано шматками м'яса і згуслою кров'ю. По всьому тротуарі лежать побите скло: в домі предводителя дворянства не зосталося ні одної цілої шибки. Вбито також скло по всіх вікнах в реальній школі, в кафедральному сараю та в будинку дворянського зібрання, що аж на 70 сажнів далекій од місця, де скоївся вибух. Поліція збрала часті тіла губернатора. Коло реальної школи знайдено волосся із кавалом черепної кістки. На місці, де вбито губернатора, приїхав архієрей з причасям. Сюди незабаром привели покривленого злочинця, якого заарештував драгун. Арештований відмовився сказати своє прізвище і дати якісь показання. Фурмана і кількох других ранених одвезено в лікарні. Злочинця на допит одвели до участку. Але й там арештований не захотів видати своє прізвище, і тільки заявив, що належить до соціал-демократичної партії та що йому вийшло жереб вбито Слепцова. Він виглядає на 20 год. З одних він скидається на робочого: він одягнений в „подбювку“ та високі чоботи. Як його вже допитали, то одвели у лікарню і поставили там варту. Днів 10 тому Слепцов одержав повідомлення, що його хотять вбити, і через це було побільшено охорону дворця, де він живе; де-кого з почитителів оглядали й трусили, а по 8 годинах вечора двірці не можна було пройти, не знаючи гасла.

— **Перше засідання державної думи** відбудеться, як повідомляють „Русское Слово“, не в Тавричському дворці (у Петербурзі), а в Царському Селі, в присутності Царя. На той день туди вийдуть усі послы до державної думи.

— **Наді Витте-Дурново на селянських послів.** Бюрократію дуже, видимо, турбують побіди на виборах конституційно-демократичної партії, кандидати якої запевняють будуть вимагати в думі великих одмін у державному ладі, а може й покличуть до суду видатніших бюрократів за різні надужиття. Тому то вона дуже пильно слідкує за ходом виборів до думи серед селян, покладаючи, як пише „Наша Жизнь“, великі надії на те, що заступники селян будуть байдужі до політики, не піуть за к.-демократами, і нічого іншого не багатимуть, як тільки землі.—через те досить буде удати, ніби уряд хоче нарізати їм землі, і вони стануть в обороні уряду.

3 українського життя.

— **Козани в селі.** В м. Бородянку (в Київщині) мають приїхати 100 кінних стражників з козаків і мабуть думка така, щоб вони осіли там надовго, бо за-дя їх будуть казарми.

(О. Ж.)

— **Арешт.** В Одесі арештовано С. Штерна секретаря партії конституційно-демократичної за те, що він роздавав заклики, щоб вибрати кандидатів, яких намітила ця партія. Як трушено в Штерна в хаті, то забрано всі листи, в яких писано про партійні справи. (Св. М.)

— **У Полтавщині.** Ось як пишуть у газету „Молва“ з Полтавщини: „Мені оце довелось побувати в багатьох селах у Полтавщині. Всюди знають утиски, всюди тільки й розмови, що про арешти. Беруть багато учителів, селян. Арештовано більшу частину агрономів, так що зразкові поля та ставці пустують—нема кому на їх порядкувати. Недавно приїхав у Полтаву і віддав поліції найпопулярніший чоловік у лохвицькому повіті—Бедро, садовод із Лохвиць. Його звяють по всьому повіту і люде люблять його й поважали. Поліція довго його шукала. Врешті не стало вже в його сили скитатися та ховатися і він віддався поліції.

Багато шкіл стоять пустками. Любних та поважаних учителів пере-

лено в тюрми. Станові та жандари гасують по губернії. Ідучи, зустріли станового,—іде парю без звонків. Мій візник говорить: „Тепер без давонків ідуть, щоб не чули люде, як під'їздять“.

— **Суд за погром.** В октябрі минулого року, як був єврейський погром в Одесі, то пушено й по селах в одеському повіті всякі чутки такі, що підбурювали проти євреїв. І в село Фестерівки дійшла чутка, що євреї в Одесі спалили православну церкву, а тепер ідуть по селах різати люде. Селяне в Фестерівці жили з євреями у добрій злагоді; але як почули ті неправдиві чутки, то розятувалися та й почали розбивати євреїв у своєму селі. Кинулися бити й семидесятилітнього діда Іцька Двугляньського і дуже його побили, а селянин Онухрій Сидоренко ухопив півпубову каміньку, кинув її на Двугляньського і влучив у голову. Несчастий дід тут же на вулиці вмер у великих муках. Сидоренка за не судила судєбна палата.

Слідчий, як робив про це діло слідство, так добивався найголовніше допитися, через віщо почали громити євреїв. І виявилось ось що. Свідки селяне казали, що не було б ніякого погрому, як би жандар Яковлев та урядник не розказували людам, що Цар звелів бити жидів і що зведено тільки не займати казенні інституції (учреждения).

Свідок Визир, що продає горілку в шкальній (монополії), розказав, що він давав відро горілки, щоб не займали євреїв; та селяне сказали йому, що так робити велить начальство і що за це нікого не каратимуть.

Сидоренка присуджено на два з половиною рокі в рєштанські роти. (О. Н.)

— **Відозви священників до парафіан.** Борзенські священники роздають своїм парафіанам ось яку відозву: „Ми, настоятелі церков борзенських, дуже обурені звістками, що йдуть з інших городів про грабування та насильства, яких доцупилися люде над своїми громадянами-євреями; і ми відмаємо до вас, борзенці, з одним своїм словом. Господь і Спаситель наш Ісус Христос родився од діви Марії—єврейки і сам був єврей. Він любив свій єврейський народ і часто оплакував його долю. Він заповідав усім людам щоб люблять один одного, не вважаючи на те, хто якої віри та національності. Ми прийняли Христову віру і його велике вчення про любов до ближніх. Євреї—наші ближні, як і всі люде. Будемо ж до їх милосердні і не допустимо до тих нещастів, які були по інших городах. Хай слюзи євреїв та їх безневинних дітей не впадуть на нас христян, Великий Бог над усіма нами. Він покличе нас на суд своїх праведних і спитає нас: „Кайне! де брат твій Авель?“ Побоймося ж, браття христяне цього суда Божого і не будемо Кайнами. Злі діти руйнують гніздечко пташине. Погляньте, як в'ється та побивається пташка над своїм зруйнованим гніздечком,—як пташенята, виклинені з гнізда, жалібно пищать і просять їжі та захисту. Нам стає жалко тих Божих створіннів. Невже ж ми не поважаємо люде, що їх сотворено по образу й подобию Божому? Невже думка про слюзи безневинних дітей єврейських не припинить нашу немилосердність? Ні, христяне, ми не допустимо цього! Ми віруємо в Христа, що заповідав нам любити ближніх, і не одвернемося від його; ми будемо робити так, як звелів Христос. Мир та любов хай буде з усіма вами“. Цю відозву підписали: благочиний Ісаєнко і священники: М. Смирнов, В. Доброленський і А. Вакузовський. (Св. М.)

За кордоном.

Мароко.

В березолі (марті) минулого року Англія і Франція, щоб поладити всі взаємні суперечки і наблизитись до себе, склали умову, яка, окрім обобщених уступок, мала на меті також приятельську спільку сих держав. Між іншим англійці згодились, щоб французька республіка стала повним хазяїном в сусідній з французькими землями в Африці країні Мароко. Розуміється, ні англійський, ні французький уряд не звернувся до мароконців з занятою, чи бажаючи вони бути під рукою Франції, хоч Мароко є цілком окрема держава і має досі власний заряд, на чолі якого стоїть самодержавний султан. Але цей африканський султанат не особливо велика і не дуже заселена країна, а при тому там не має доброго ладу і стиняються постійні внутрішні колотнечі. Народ в Мароко бідний, темний, не має ніяких прав і нічого не може заподіяти проти султанських чиновників, які крадуть державні народні гроші, тиснуть народ і стиняють всякі здирства, та насильства. А європейські держави, якими переважно орудує заступники торговців і промисловців, не поспішають

з поміччю і наукою розхитаним безладям країнам, а навпаки, користуються зручною нагодою і гарбать чуже добро. Так мало стались власне з марокоською державою. Та до англо-французької умови вмішалась, як відомо, Германія, яка бажала також щоб небудь вірвати. І от, щоб не доводити до війни з приводу Мароко, з'їхались заступники всіх великих держав до еспанського міста Альхесірас і почали радитись. Під час збірок виявилось, що більшість держав на боці Франції, бо всі боються, щоб Німеччина ще більш не поширилась. Довгий час заступники держав не могли погодитись і не раз вже здавалось, що без війни не обійдеться. Особливо великі суперечки викликало питання, в чій руках має бути марокоська поліція і банок. Тепер власне ця справа закінчена. Зроблено постанову, що поліція буде в руках французів і еспанців під доглядом начальника, що його визначить яка небудь сторона непричислена до сварки держава. Пайки марокоського банку поділені так, що всі держави матимуть по одному, а Франція три. Пашу, що Франції на прикінці багато помогла Росія і що за цю поміч французькі капіталісти обіцяли позичити російському уряду грошей. Б. Я.

У Києві.

— **Хто буде послом до державної думи од Києва.** Видатним кандидатом на посла до державної думи од Києва вважають князя С. Н. Трубецького, але є чутка, що кн. Трубецької відмовляється балотуватися у послы в Києві, бо хоче поставити себе на голосування в калузьській губернії, де має землю, і де його кандидатура потрібніша бо там треба було-б побідити кандидата, назначеного монархічною партією. Другим кандидатом на посла вважають д. С. Булгакова, але і він відмовляється балотуватися, і згодиться на се тільки тоді, як в конституційно-демократичній партії не знайдеться якогось іншого кандидата та як в ній не вийде роспаду через його кандидатуру.

— **Випуск офіцерів.** 24 марта пороблено офіцерами 212 юнкерів київської воєнної школи. Звичайно юнкерів випускають тільки в августі, але в цьому році випуск прискорено через брак у військ офіцерів.

— **Роспад блоку.** У Києві склався блок (партійна спілка) з київської безпартійної єврейської організації та з київської ж спілки єврейської рівноправності. На сих днях сей блок роспався ось через що: на засіданні комітету безпартійної організації, що відбулось 25 марта, було прийнято постанову, в якій ганьблено тактику (поводіння) спілки рівноправності, що обрала тільки про те, аби провести у послы до державної думи кількох улюблених своїх привідців.

— **Снасування санітарних поїздів.** З Далекого Сходу прибули на сих днях у Київ 4 воєно-санітарних поїздів. Ці поїзди будуть тепер скасовані.

— **Шноди од розливу.** Розливом Дніпра затоплено два роз'їзди московсько-київсько-воронізької залізнички, що лежать з обох боків залізничного мосту під Києвом. Через те тепер там спливно на якийсь час видачу та прийом товарів.

— **На виставі в городському музею** за останні дні перебувало кілька тисяч народу; все більше учні різних київських шкіл. Недавно прийшов новий транспорт річей, зроблених ганчарами в Миргороді та друг. місцевостей Полтавщини.

Мало не що-дня на виставу поступають все нові та нові вироби домашнього промислу українського селянства, а також речі старосвітські з цікавим орнаментуванням (оздобами). В В світлі на невеличкому помості примостився сліпий—кобзарь М. Кравченко, що під бандуру виконує старосвітські думи, історичні і сучасні побутові пісні. Такого виконання пісень киянам рідко трапляється чути, тим то всякому цікаво не тільки подивитися на цікаву виставу, а й послухати українського кобзаря. Плата входна, щоб полегшити доступ на виставу, зменшена до 15 коп.

— **В київській семінарії.** Педагогічна рада київської семінарії заборонила семінарам передлачувати до своєї нової читальні українські місячники: „Літер. Наук. Вістник“ та „Нову Громаду“, вважаючи їх за небезпечні для семінарії. Дозволено передлачувати тільки „Громадську Думку“, та „Рідний Край“. Взагалі українські часописи, як і повинно було сподіватись, мають великий успіх і вплив поміж семінарами.

— **Нещасний випадок.** 24 марта коло 11 год. вечора на розі Фундуклевської і Хрещатика промєж підпоручиком Гуковим і простітуткою виникла якась сварка. Д. Гуков витяг з пахви шаблю і став гнати від себе жінку. Невідомий офіцер, що проходив на той час коло Д. Гукова, відібрав у нього шаблю і віддав поліцейському,

доручивши йому віднести сю шаблю в участок. Д. Гуков став просити, щоб шаблю йому вернули, і офіцер наказав поліцейському зробити це. Тим часом стала збиратися юрба, яка вимагала, щоб у підпоручика Гукова було одбрано оружжя. Один з юрби, дворник Петро Живуль, ухопив обома руками за клинок шаблі, бажачи її відібрати у д. Гукова, але се йому не вдалось—він тільки логнув шаблю і порізав собі руки. Д. Гуков став оборонятися шаблею, розмахуючи нею на всі сторони і поранив в голову Михайла Скибинського. Хтось тоді ударив підпоручика Гукова по голові ципком, так що він впав. Падаючи, він поранив у ногу армянина Ар. Степанова. Підпоручика Гукова перевезено для перев'язки в аптеку Філіпової. Туди приїхав полк. Колчигин і одправив д. Гукова в воєнну школу. Степанову і Скибинському лікар „скорой поміччю“ зробив перев'язку. Життю їх не загрожую небезпека.

† Митрофан Александрович

(р. 1881, в березолі).

В цьому місяці сповняється вже двадцять п'ять літ з того дня, як помер талановитий український письменник Митрофан Миколайович Александрович, що друкував свої твори під прибраним іменям Митра Омельковича. Але в нас про його мало хто знає.

Народився на світ Александрович у 40-х роках минулого століття в с. Калиті, остерського повіту, в Чернігівщині. По матері походився він правнучком київському козацькому полковнику Антонові Танському та його жінці Парасці Семеновні, дочці славного Семена Палія.

Освіту одірав Александрович у Петербурзі в артилерійському кадетському корпусі, звідки вийшов на офіцера. Та незабаром він залишив службу й осівся на батьківщині у с. Калиті, де почав господарювати та займатись літературою.

Ще в Петербурзі, познайомившись з українською громадою, що гуртувалась біля редакції тодішнього українського журналу „Основа“, Александрович почав друкувати там свої дуже цікаві повісті й оповідання: „Антін Михайлович Танський“, „Три пани“, „Проскурка“, „П'яниця“, „Пожежа“ то що. А проживаючи в селі, він склав гарну книгозбірню, де звернув велику увагу на історичний відділ. Він так зацікавився тоді історією, що навіть залишив белетристику і цілком присвятив себе історії. В той час він написав по російськи коштовну працю „Гетманство Дорошенка“, для якої використав усі відомі тоді історичні джерела. Ся праця була надрукована в „Вістнику Западної Росії“, що виходив у Вільні.

Тим часом особисті діла примусили Александровича залишити на якийсь час літературу. Він був назначений у мінський губернію мировим посередником, де шість років ширю працював на користь темним селянам і завжди борював їх інтереси. Вернувшись знов у своє рідне село, він застав там новину: в Чернігівщині як раз саме заводилось земство. Александрович узяв близьку участь у земстві, його вибрали головою остерського земства, в якому він і прослужив років, здається, шість—сім.

Після цього він знов повернувся до літератури і написав цікаву монографію по російськи „Остерський уезд“. Частина I.—Історія Остерщини до 1669 г.“ (Київ, р. 1881). Але другої частини йому не довелося докончити. Розшарпані нерви та невимовна, тяжка безричинна нудга не давали йому покою. Він мучився душею, й не раз навіть бажав собі смерті...

Приїхавши р. 1881 в Київ, Александрович зуинився в номері гостиниці. Й тут під впливом суму та жалю він викинувся однієї темної ночі з вікна другого поверху на вулицю. Другого дні знайшли його мертвим.

Так сумно закінчив своє життя талановитий письменник! Умер він ще зарані й певно чимало вже було в його готововлено, чого він не виправився написати...

Літературна спадщина після Александровича не велика, але й ті найбільш загальні читачів не має спомогти усьо перечитати. „Основа“, де друкувались його повісті й оповідання, дістали досить трудно, а збірничок творів, виданий у Львові окремо (р. 1894), вважався досі в Росії недоцновим. Варто, щоб хоч тепер хто небудь потурбувався видадям у нас творів Александровича, який дає такі гарні образи народного життя на Україні.

Гр. Трейман.

Вибор.

Початок кінця.

За Царським наказом, виданим 20 го фебрала, 26-го марта по ба-

гатьох губерніях Російської держави відбулися губернські виборчі зібрання, що складаються в виборних од усіх чотирьох виборчих курій: в виборних од селян, од робочих в фабрич та заводів, од земельних власників та од городян. Губернські виборчі зібрання то, як відомо нашим читачам,—початок кінця виборів, останній їх ступінь, бо на цих зборах виборні всіх курій, з'їхавшись в усіх повітах губернії, вибирають послів до державної думи. У сей час ще не можна сказати, як одбудуться і чим кінчатся сі вибори. Можна тільки гадати, що з політичних партій перевагу на них матиме, як і на попередніх ступнях виборів—партія „народної свободи“, або як ще називають—конституційно-демократична партія, а з виборчих курій—селянська. Од того, чи подоліють партія „народної свободи“ та селяне і на виборах послів до державної думи,—залежатиме, з кого саме складеться дума. Видко також тоді буде й те, що вона зробить доброго для держави. Тому-то звістками про ці вибори та про їх ходу, будуть, безперечно, цікавитися всі. Такі звістки тільки що почали надходити, і ми нагадаємо своїм читачам, що губернські виборчі зібрання мали відбутися 26 марта тільки у 28 губерніях, по інших же 20 губерніях їх призначено, де—на 14, а де—на 20 апріля. У першу чергу, се-то в числу губерній, де вибори повинні були відбутися 26 марта стали ось які губернії: архангельська, бесарабська, вітебська, володимирська, вологодська, гродненська, калузька, ковєньська, костромська, могилевська, московська, новгородська, олонєцька, орловська, ковєньська, самарська, петербурзька, симбірська, тамбовська, тверська, тульська, уфимська та ярославська; українські: харківська та подільська (але в подільській губернії вибори скасовано); напів-українські: курська, ставропольська та тавричеська. З цих тільки губерній і йтимуть поки вісти про вибори послів до думи, а з інших губерній, де ще не закінчилися вибори виборних од різних курій, з таких губерній ще надходитимуть звістки лиш про вибори виборних.

Коли надійде строк вибору послів до державної думи, і по цих губерніях, то про це ми нагадаємо у свій час.

— **Балта, подільськ. губ.** (Од наш. коресп.). 21 березня у нас одбулися вибори з курні земельних власників. Великоземельні власники забалотировано „Союз руського народа“, не вважаючи на виключне право агітації, своїх кандидатів провести не зміг. Всіх священників, яких назначив кандидатом „Союз“ і які не зріклися своєї участі в ньому, всі забалотировано, хоч меж ними були люде, які доперш стояли високо у вічах народа. Вибрано ж таких кандидатів, яких назначили, в згоді з селянами, духовенство та конституційно-демократична партія, саме ось кого: 1) свящ. Явтуха Стопчинського з с. Білоце; 2) Вальковського Фед. з Красного Кута; 3) Білінського Ст. з Кричунової; 4) Будловського Мих.; 5) Горшко Мих. з Миропів; 6) свящ. Антопа Грінєвича з Тамкова; 7) Бистрицького з Циханівки; 8) Стадника Павла з Гараби; 9) свящ. Бжезницького Івана з Окнів та 10) Копру Григора з Красенького (трьох священників та сімьох селян). Між священниками була умова селянам усім кидати білі кульки, а своїм чи крупноземельним, як хто хоче. Було участь в зборах 315 д.

— **М. Тульчин, подільськ. г.** (Од наш. коресп.). 16-го березня в Тульчині відбувались вибори уповажених від „городян“. Тут повинні були зібратися не тільки тульчинці, а і з кількох сусідних містечок. Всіх виборців по спискам значилося до 6000. Явлюся ж на вибори не більше 900 чолов. Шістьстами голосів вибрано банкира Барабаша (єврей—сіоніст). Він, як кажуть, не виставлятиме своєї кандидатури в думу, а думає підтримувати на губернських виборах кандидатуру к.-д. Слюзнєра. Окрім Барабаша балотувувались ще: тульчинський мішанський староста—150 голосів; доктор Палачко—55, учитель Покровський—14; учитель Маяковский—5; учитель Лотоцький—2.

— **Чернігів.** (Од нашого кореспонд.) В телеграмах вже було сповіщено, що в Чернігові на городських виборах обрано А. А. Муханова, А. А. Свєчича і І. Л. Шрага—всі з партії народної свободи. Проти їх виступали кандидати спілки правих партій: попів, аскурзулжих чиновників і хуліганської черні—А. Г. Мацко, В. О. Круковський і свящ. А. П. Шестериков. Кандидати народної свободи одібрали на 1000 голосів більше, ніж кандидати правих партій, за кандидатів народної свободи обстоювала інтелігенція і євреї. На вибори подана скарга в повітову по виборам комісію, предсідателем якої в той же А. Г. Мацко.

Вибори пройшли правдиво, побачимо, оскільки буде правдивий суд. Ушицький повіт на Поділлі. (Од нашого кор.) 6 березня в 6 пунктах ушицького повіту відбулися вибори уповноважених від дрібних власників і повіт, котрі зібравшись 20 березня в Ушиці, мають обирати з меж себе, в турті з великими панами, 6 губернських виборних.

Я був свідком таких виборів у Дунаєвцях пункті, куди були зібрані виборні з чотирьох волостей: дунаєвської, мукарівської, солобокевської та рахновецької. Всіх дрібних власників мало бути 912, а прибуло їх на вибори йно 700 з лишком. Порядкував виборами один з великих власників д. Крупенський, і порядкував, сказати правду, безсторонне; хоч вибори ішли дуже гайно та безтолково, але причина сьому та, що виборцям тим було заборонено збиратись заздалегідь і обміркувати, як і що мають чинити. Зійшлися люде перший раз, із ріжних сіл, одні других не знають, одні другим не вірять. Через те ж і голосували наважана власне більша половина виборців (з престижних селян), не питаючись, за кого кидаеть кульку, кидала її здалеку, не запускаючи руку в бляншану шабатуру, що була прикована над діркою виборної скрині. Питавсь я кількох з таких виборців: що ж бо, кажу, ви це робите? Чи ж ви знаєте, за кого даєте свій голос, і куди ваша кулька впала? „Кидано“, відповідали мені, „на дос щастя! А як же? Я нікого не знаю з цих, що голосують! Як же я сміло кину за котрого кульку в білу шухляду, коли може він того не варт, чи кину в чорну, а він може як раз вартийши за всіх? Як кому Бог судить,—туди моя кулька й упаде!“

Вибрано всіх 20: 3 попи та 17 простих селян.

Вибори послів до державної думи.

Петербург. Членами державної думи в петербургській губ. вибрано: від селян—смирницького реального училища, колишнього народного учителя, Бистрова; від усіх виборців—професора політехніки Ломашова і земського доктора, гатчинського повіту, Колакова—усі вони належать до поступових партій.

Москва. На губернських зборах вибрано членом державної думи від селян—волоносного старшину верейського повіту, Івана Павловича Павлова, 37-ми літ,—він чоловік помірковано-поступовий.

Після виборів телеграмою подякувало Царя.

Тверь. Членами державної думи вибрано: від селян—селянина Суботина, колишнього земського служачого. Він скінчив технічне училище. Від усіх виборців вибрано: професора Кузьміна-Караваєва; члена губерньської земської управи Медведєва (скінчив вищу школу); селянина Ромашова (скінчив гімназію); земського діяча Родичова (скінчив вищу школу); селянина Караданашова (скінчив вищу школу); земського діяча Петрукевича (скінчив вищу школу) і земського страхового агента Масленникова (скінчив вищу школу); 3 них професор Кузьмін-Караваєв належить до партії демократичних реформ, а реште до конституційно-демократичної.

Курск. Губерньські земські збори вибрати членом державної думи служачого в губерньському земстві Григорія Шапошнікова; він скінчив учительську семінарію, поступовець.

Сибірськ. Після молебна в дворянському домі почали вибирати членів державної думи. Першим вибрано від селян—Аладина, молодого інтелігента, що кілька років живчє в Англії. Він безпартійний поступовець. Після Аладина вибрано князя Барасова, председателя губерньської земської управи; Метельнікова, поміщика і Мікешина, учителя, власника прогімназії—усі вибрані—поступовці.

Ковно. В 12 годни дня почалась вибори. На вибори зібравсь усіх 90 виборців. Селяне одностайно вибрати Лаврона Йосиповича Лопоса—селянина католика. Він литвин, поступовець демократичного напрямку; скінчив 6 класів гімназії і духовну семінарію, а потому живчє в юрвському ветеринарному інституті. Крім селянина Лопоса, вибрано литвина Кубиліса (вчався в духовній семінарії і берлінському електро-технічному інституті); литвина Сабалиса, хлібороба, председателя волоносного суда (скінчив середню школу); полка Миловида, адвоката; Прулятера, сьовдза, і єврея Брамосона, поміщика адвоката.

Налуга. Членом державної думи від селян вибрано селянина Суркова, безпартійного.

Новгород. Членами державної думи вибрано Румянцева (земель, губерньський гласний) безпартійного; Корсакова (губерньський) поступовця; Коровалова, Рябчикова, Трифоновича та Васильєва (селяне), поступовців.

Архангельськ. Членом державної думи від селян вибрано селянина Ісупова (дрібний крамарь (скінчив приходську школу), поступовець; від інших виборців вибрано частного повіреного, редактора „Сьверного Листка“, Галенського, поступовця (вчався в медичній академії).

Уфа. Членами державної ради вибрано 4 руських і 6 магометан. З виборних Артемов Г. Гупот — адвокат; Балахонцев, Джантурин, Сиряглов, Тевкелев і тр. Толстой—дворяне; Бичков, Максимов і Курямидин — селяне. Усі вибрані — поступовці.

Самара. Членами державної думи вибрано доктора Андрєєва, губерньських гласних: Костромитинова, Племянікова, Протопопова і Шельгорна; учителя Васильєва; селян: Богатина, Круткина, Шувалова, Лотрова і Шаркова. Усі вибрані—поступовці.

Гродно. Членами державної ради вибрано 4 селян, білостоцького предводителя дворянства (октябрист) і 2 євреїв, (поступовці, покінчали вищу школу); польських і міщійів абаблоторовано.

Ярославль. Вибрано: князя Дмитра Івановича Шаховського (скінчив московський університет); судового слідчого Скульського і доктора від міністерства дорог в Рибниську, Строганова. Усі поступовці.

Орел. Від селян вибрано селянина Альохина, поступовця (грамотний).

Харьків. Членом державної думи вибрано від селян селянина старобільського повіту Назаренка, поступовця. Максим Ковалявського, Миколу Ковалевського, Івановича і Орньського. Усі вибрані—поступовці.

Петербург. Губерньські збори вибрати 26 марта членами думи: в Ярославлі від селян—селянина ростовського повіту Андрия Михайловича Касперова (скінчив нижчу школу), безпартійного; в Вологді—селян: Федоровського, Щанина, Мартянова і Шенякина (з них 3 поступовці і один консерватор) і предводителя дворянства Андрєєва (член сьоваз 17 октября) в Москві: колишнього товарища прокурора Володимира Баршева, барона Крюднера, директора мануфактури Хошнина, колишнього коломєньського предвод. дворянства Струве, колишнього київського предв. дворянства князя Гагарина (тепер він директор коломєньського машинного заводу); усі покінчали вищу школу); волоносного подільського повіту Якова Іліча і слюсаря Василя Чрокова. Шипов і Долгоруков не хотіли балотируватись. Усі вибрані належать до сьоваз 17 октября; в Пскові: селянина Ігнатєва, волоносного холмського повіту, графа Петра Олександровича Гейсаєва (з сьоваз 17 октября) селян—Трохима Іліча (островського повіту) і Хведора Максимова (оносцького повіту); в Тулі—волоносного писаря богородського повіту і поступовця Грохима Філякина.

На губернських виборних зборах вибрано членами державної думи: в Симбирську—члена сьязанської повітової земської управи селянина Андрияшова (конст. демократ); в Курську—председателя сьязанської земської управи князя Петра Долгорукова; редактора „Народного Діла“, професора Якушкина і председателя львовської земської управи Ширкова, що сидить тепер у Бутирській тюрмі (в Москві); в Витебську—селянина Филипова, сьовдза Трасуна, поміщика-політика Солтана і Шагна (усі помірковані ліберали); витебського рабна доктора Врука і колишнього витебського городского голову Волковича (обидва конст.-демократи); в Тамбові—шотовода Окунєва (октябрист); в Симферополі вибрано від селян—колишнього сьязанського учителя, волоносного писаря, члена сьязанської спілки, Нейшпоренка (лівий); в Петрозаводську—селянина Вілоусова (октябрист); в Старополі—волоносного писаря Оніпова, волоносного старшину Липина і селянина Борцова, що був колись секретарем петербургської земської управи і видає тепер „Дітское Чтеніє“, в Могилеві од селян—Митрофана Семеновна (грамотний, безпартійний); в Тулі—колишнього новосильського предводителя дворянства Сухотина, краєвничького предводителя Гвозда ова (обидва октябристи); і селян Дмитра Куликова і Максима Петрухина (обидва безпартійні); у Володимирі волоносного старшину Баричова (уравий), фабриканта Комисарова, члена суду Черпосвитова, доктора Алексинського, фабричного робітника Лебєдєва (усі четверо конст.-демократи); і фабриканта Демидова (безпартійний, поступовець); в Гродні—селянина Кондрашука (православний), селянина Жуковського (католик), селянина Куропатського (православний), сьовдза Соталова, кандидат прав, письменника Острогорського (єврея) і адвоката Якубовича (усі конст.-демократи), білостоцького предводителя дворянства підполковника єрехина (православний, конст.-демократ). (Тел. А—ство).

Після виборів телеграмою подякувало Царя.

Тверь. Членами державної думи вибрано: від селян—селянина Суботина, колишнього земського служачого. Він скінчив технічне училище. Від усіх виборців вибрано: професора Кузьміна-Караваєва; члена губерньської земської управи Медведєва (скінчив вищу школу); селянина Ромашова (скінчив гімназію); земського діяча Родичова (скінчив вищу школу); селянина Караданашова (скінчив вищу школу); земського діяча Петрукевича (скінчив вищу школу) і земського страхового агента Масленникова (скінчив вищу школу); 3 них професор Кузьмін-Караваєв належить до партії демократичних реформ, а реште до конституційно-демократичної.

Курск. Губерньські земські збори вибрати членом державної думи служачого в губерньському земстві Григорія Шапошнікова; він скінчив учительську семінарію, поступовець.

Сибірськ. Після молебна в дворянському домі почали вибирати членів державної думи. Першим вибрано від селян—Аладина, молодого інтелігента, що кілька років живчє в Англії. Він безпартійний поступовець. Після Аладина вибрано князя Барасова, председателя губерньської земської управи; Метельнікова, поміщика і Мікешина, учителя, власника прогімназії—усі вибрані—поступовці.

Ковно. В 12 годни дня почалась вибори. На вибори зібравсь усіх 90 виборців. Селяне одностайно вибрати Лаврона Йосиповича Лопоса—селянина католика. Він литвин, поступовець демократичного напрямку; скінчив 6 класів гімназії і духовну семінарію, а потому живчє в юрвському ветеринарному інституті. Крім селянина Лопоса, вибрано литвина Кубиліса (вчався в духовній семінарії і берлінському електро-технічному інституті); литвина Сабалиса, хлібороба, председателя волоносного суда (скінчив середню школу); полка Миловида, адвоката; Прулятера, сьовдза, і єврея Брамосона, поміщика адвоката.

Налуга. Членом державної думи від селян вибрано селянина Суркова, безпартійного.

Новгород. Членами державної думи вибрано Румянцева (земель, губерньський гласний) безпартійного; Корсакова (губерньський) поступовця; Коровалова, Рябчикова, Трифоновича та Васильєва (селяне), поступовців.

Архангельськ. Членом державної думи від селян вибрано селянина Ісупова (дрібний крамарь (скінчив приходську школу), поступовець; від інших виборців вибрано частного повіреного, редактора „Сьверного Листка“, Галенського, поступовця (вчався в медичній академії).

Уфа. Членами державної ради вибрано 4 руських і 6 магометан. З виборних Артемов Г. Гупот — адвокат; Балахонцев, Джантурин, Сиряглов, Тевкелев і тр. Толстой—дворяне; Бичков, Максимов і Курямидин — селяне. Усі вибрані — поступовці.

Самара. Членами державної думи вибрано доктора Андрєєва, губерньських гласних: Костромитинова, Племянікова, Протопопова і Шельгорна; учителя Васильєва; селян: Богатина, Круткина, Шувалова, Лотрова і Шаркова. Усі вибрані—поступовці.

Гродно. Членами державної ради вибрано 4 селян, білостоцького предводителя дворянства (октябрист) і 2 євреїв, (поступовці, покінчали вищу школу); польських і міщійів абаблоторовано.

Петербург. Губерньські збори вибрати 26 марта членами думи: в Ярославлі від селян—селянина ростовського повіту Андрия Михайловича Касперова (скінчив нижчу школу), безпартійного; в Вологді—селян: Федоровського, Щанина, Мартянова і Шенякина (з них 3 поступовці і один консерватор) і предводителя дворянства Андрєєва (член сьоваз 17 октября) в Москві: колишнього товарища прокурора Володимира Баршева, барона Крюднера, директора мануфактури Хошнина, колишнього коломєньського предв. дворянства Струве, колишнього київського предв. дворянства князя Гагарина (тепер він директор коломєньського машинного заводу); усі покінчали вищу школу); волоносного подільського повіту Якова Іліча і слюсаря Василя Чрокова. Шипов і Долгоруков не хотіли балотируватись. Усі вибрані належать до сьоваз 17 октября; в Пскові: селянина Ігнатєва, волоносного холмського повіту, графа Петра Олександровича Гейсаєва (з сьоваз 17 октября) селян—Трохима Іліча (островського повіту) і Хведора Максимова (оносцького повіту); в Тулі—волоносного писаря богородського повіту і поступовця Грохима Філякина.

На губернських виборних зборах вибрано членами державної думи: в Симбирську—члена сьязанської повітової земської управи селянина Андрияшова (конст. демократ); в Курську—председателя сьязанської земської управи князя Петра Долгорукова; редактора „Народного Діла“, професора Якушкина і председателя львовської земської управи Ширкова, що сидить тепер у Бутирській тюрмі (в Москві); в Витебську—селянина Филипова, сьовдза Трасуна, поміщика-політика Солтана і Шагна (усі помірковані ліберали); витебського рабна доктора Врука і колишнього витебського городского голову Волковича (обидва конст.-демократи); в Тамбові—шотовода Окунєва (октябрист); в Симферополі вибрано від селян—колишнього сьязанського учителя, волоносного писаря, члена сьязанської спілки, Нейшпоренка (лівий); в Петрозаводську—селянина Вілоусова (октябрист); в Старополі—волоносного писаря Оніпова, волоносного старшину Липина і селянина Борцова, що був колись секретарем петербургської земської управи і видає тепер „Дітское Чтеніє“, в Могилеві од селян—Митрофана Семеновна (грамотний, безпартійний); в Тулі—колишнього новосильського предводителя дворянства Сухотина, краєвничького предводителя Гвозда ова (обидва октябристи); і селян Дмитра Куликова і Максима Петрухина (обидва безпартійні); у Володимирі волоносного старшину Баричова (уравий), фабриканта Комисарова, члена суду Черпосвитова, доктора Алексинського, фабричного робітника Лебєдєва (усі четверо конст.-демократи); і фабриканта Демидова (безпартійний, поступовець); в Гродні—селянина Кондрашука (православний), селянина Жуковського (католик), селянина Куропатського (православний), сьовдза Соталова, кандидат прав, письменника Острогорського (єврея) і адвоката Якубовича (усі конст.-демократи), білостоцького предводителя дворянства підполковника єрехина (православний, конст.-демократ). (Тел. А—ство).

Після виборів телеграмою подякувало Царя.

Тверь. Членами державної думи вибрано: від селян—селянина Суботина, колишнього земського служачого. Він скінчив технічне училище. Від усіх виборців вибрано: професора Кузьміна-Караваєва; члена губерньської земської управи Медведєва (скінчив вищу школу); селянина Ромашова (скінчив гімназію); земського діяча Родичова (скінчив вищу школу); селянина Караданашова (скінчив вищу школу); земського діяча Петрукевича (скінчив вищу школу) і земського страхового агента Масленникова (скінчив вищу школу); 3 них професор Кузьмін-Караваєв належить до партії демократичних реформ, а реште до конституційно-демократичної.

ПЕТЕРБУРГ, 25 марта. Сенат постановив, що в законі не сказано, щоб членів думи вибирало однакове часло виборців, отже, балотирувати членів думи можна, не вважаючи на те, що деякі виборці вже пішли, або прийшли нові виборці. Вибраними в членів думи вважають не тих, за яких подано найбільше голосів, а тих, у кого голоси, подані за них, найбільше переважують голоси подані проти. За кого не подано абсолютної більшости голосів, того можна балотирувати ще раз, але тоді тільки, коли балотировано вже всіх інших кандидатів, коли зостануться гуляці місяця. Через те, що не розіслано де-кому з виборців оповісток, виборів не можна касувати, коли була зроблена, як вимагає закон, загальна оповістка про час і місце виборів.

ВАРШАВА, 25 марта. Міністерство внутрішніх справ оголосило, що можна виборчі записки записувати польською мовою. Бланки (картки) для записок дозволено друкувати польською мовою, а підстричним перекладом на мову російську.

Загрянничні телеграми.

АЛЖЕСИРАС, 25 марта. Після півдня, підсавши протокол, делегати закрили засідання, вітаючи один одного з кінець конференції.

ВІДЕНЬ, 25 марта. Мабуть членами нового кабінету, під проводом Векекле, будуть Андраші, Апоні, Полоні, Комут і Зічі. Новий кабінет був у імператора і подав йому список міністрів.

ВІДЕНЬ, 25 марта. Імператор згодився на поданий список членів кабінету. Міністра хліборобства і міністра для Краоці (частина Австро-Угорщини) ще не назначено. Присвятимуть міністри в Віні, бо імператор не може тепер їхати в Будапешт. Про одставку кабінета Феєрнарі і про нові вибори буде офіційне оголошення у поведілок.

НЕАПОЛЬ, 25 марта. Потік лави Везувія на 800 метрів наблизивсь до осель. З Боско-Треказе люде тікають. Шкоди вихуд наробиє великої.

ВІПРАД, 25 марта. Сербський уряд веде переговори про позички, які пропонують йому: берлінське торгове товариство, дрезденський банк, парижський Оттоман і амстердамський торговий дом Гоппе і компанія. Справа з покупкою зброї, певне, затягнеться, бо Франція і Австро-Угорщина змагаються проти того.

ПАРИЖ, 25 марта. Рада міністрів постановила завести комісію, яка має обміркувати закон про синдикати і спілки. Военний суд в Нанті оправдав офіцерів, що не хотіли користись начальство, коли синуєвано церковне добро; офіцерів сих уволено в запас.

БЕРЛІН, 26 марта. В „National Zeitung“ пишуть, що російські євреї студенти здебільшого люде бідні, що вони нижче од звичайного німецького студентства, а також ширять анархистичні думки і тому, щоб обмежити прилив в університет небажаних чужинців, треба б виматати від них свідства, що вони мають досить грошей на прожиття.

НЕАПОЛЬ, 26 марта. Усі околиці Везувія далеко навколо покриті лавою або ж їх осинає поліл і вогонь. Поїзди не ходять. В деяких місцях завалились будинки і повбивали люде. Герцог Аостський командує військом у тій місцевості. 3 Гаєти викликано середземну ескадру.

ВІДЕНЬ, 26 марта. Після присяги новий угорський міністр-президент Векекле від імени кабінету подякував імператорові за назначення. Далі кабінет виробив проекти виборів. Імператор проекти затвердив. Вибори відбудуться між 29 апрілем і 8 маєм. Парламент збереться 19 мая.

ХАРЬКІВ, 25 марта. На фанісовій фабриці Кузнецова розчитано 2000 робітників. Фабрика закрита, не знаєт на який час.

МИРГОРОД, 25 марта. Председатель повітової земської управи, усіх членів її і колишнього секретаря позивають по 338, 341 і 362 статі.

ХАРЬКІВ, 25 марта. На курськостевоастопольській залізниці заводять надзвичайну охорону. Кондукторів, сторожів і артіальників озброюють і вчать уживати ту зброю. Мости і важкі пункти охороняють. Кур'єрські поїзди у Крим не йтимуть до зміни зимового розписання, щоб не перешкодити рухові товарних поїздів.

САРАТОВ, 25 марта. Слідство про замір вбити самарського губернатора в селі Турках скінчилось. Палата розбиратиме се діло в маі місяці.

ХАРЬКІВ, 26 марта. Колишнього редактора заборонено на час „Харбинського Листка“, Ровенського, судитиме военний суд за образу Його Величєства і підбурювання війська до непокірности начальство.

КЕРЧ, 26 марта. Одставного жандарського генерала Трубишова, якого обвинувачують в тому, що він впорядкував єврейський погром, від суду і слідства уволено.

МОСКВА, 26 марта. З Далекого Сходу приїхав генерал Даянов, що завідував переселкою з Японії російських бранців (плінників). Офіцери, що приїхали з генералом, кажуть, що з Японії поїхали усі бранці, крім одного морського офіцера, двох піхотних офіцерів і 112 солдатів, що стали японськими підданями.

Київський повіт. Навіть тепер, коли уже всі добре спізнали із власного досвіду „батьківські піклування“ начальства, рачителі про благо народу не кидують гадки хоч околицими заходами пригорнути до себе темне селянство. Вони розуміють, який то вплив взагалі має друковане слово на селян

і стараються підонуті ім свої ж писання. В минулому місяці на ім'я києво-радомисльського з'їзду мирових посередників прийшла офіційна бомага. В ній пропонують на льготних умовах—всього тільки за 8 карб. по згоді з редакцією—виписувати „Києвлянина“. Копії з цієї бомаги розіслали по волостях київського та радомисльського повіту з наказом од мирового посередника, щоб адреси тих селян та селянських громад, що бажають скористуватись такою „льготою“, „представлялись“ прямо до редакції „Києвлянина“.

Сумно, дуже сумно стає на душі, коли подумаєш, що так справді безцеремонно ще можуть поводитись з нашими темними селянами, які самі не в силі гаразд розібратись у сучасному політичному життю...

Г. Т.

Залізничні Поїзди.

Table with columns: Шварден-Західна (Юго-Западная) залізниця, № поїзда, Охдить з Києва, Прибуває до Києва. Lists train routes and schedules.

Відає і за редакцію відповідає Володимир Леонтович.

Оповістки.

МАСЛО СЛИВОЧНОЕ

Сметана, творогъ и друг. молоч. прод. въ больш. выб. во вновь откр. магазинъ И. С. Тимошенка

уголь Б. Подвальн. и Мал. Владим. ул. к 1—3 133

Просимо прочитати!

Тільки за 6 карб. 95 коп. висилаємо 14 ось яких річей: 1) годинник чорної сталі, відкритий, анкерний (не цілідр), ремонттар, заводиться без ключа, чоловічий або жіночий, добре вивірений, з золотою оздобою, порука на 6 літ; 2) ланцюжок панцирний, з нового американського золота, до жіночого годинника такий самий, але довгий на шнур; 3) гарний брелок нового зразка; 4) золотий перстень 56 проб з правдивим самоцвітом, або портсигар загрянничної роботи, з доброї шкурки; 5) гаманець з гарної загрянничної шкурки на 5 розділів (окремий розділ на золото), з механічним замком кращої конструкції; 6) каучуковий штемпель до його з іменням та прізвищем замовця; 7) пляшечка з краскою до штемцеля; 8) складаний ніжик з кращої англійської сталі; 9) замшовий гаманець на годинник; 10) штучний бінокль з видами; 11) механічний олівець; 12) патентований апарат до писання „без чорниці“ „Patent Universal“; 13) складані кишні ножиці в футлярі; 14) складана шітка з зеркалом і гребінцем. Всі ці річі, що коштують на роздріб більше як 20 карб., висилаємо тільки-но за 6 карб. 95 коп. з пересилкою та запакуванням, зараз по одібранню замовлення, накладаючи плату. Тим, що пришлють задаток, хоч би почтовими марками, дурно вибивається на годиннику монотрама. В Сибір та Азіатську Росію прилаштують 40 коп. за пересилку; в Сибір не висилаємо без задатку. Замовлення просимо адресувати товариству „Труд“, Варшава, Почтова скринька № 468.

Открыта подписка на ежедневную газету „ПОДОЛЬСКИЙ КРАЙ“

выходящую в г. Каменецъ Подольскъ по инициативѣ мѣстной интеллигенціи и издаваемую ея коллективными усиліями.

Редакция „Подольского Края“ раздѣляет основныя воззрѣнія истинно конституціонныхъ партій.

Въ вопросахъ политическихъ „Подольск. Край“ будетъ защищать необходимость широкой, прочно обеспеченной свободы и полного равноправія всѣхъ гражданъ Россіи.

Глубоко вѣря, что только въ условіяхъ политическаго равноправія возможно на общей территоріи мирный и продуктивный трудъ разнородныхъ религіозныхъ-племенныхъ группъ, редакция „Подольского Края“ всеми силами будетъ содѣйствовать совмѣстной политической и культурной работѣ народностей Подольской земли: русскихъ, украинцевъ, поляковъ и евреевъ.

Редакция надѣется на сочувствіе и помощь всѣхъ, кто раздѣляетъ ея програму и цѣли.

„Подольскій Край“ надается по слѣдующей программѣ: 1) Официальный отдѣлъ (дѣйствія и распоряженія правительства). 2) Руководящая статья. 3) Статьи по вопросамъ общественнымъ, политико-экономическимъ, юридическимъ и литературнымъ. 4) За рубежомъ (вѣстия извѣстія). 5) Изъ современной печати (обзоръ газетъ и журналовъ). 6) Русская жизнь (внутреннія извѣстія). 7) Беллетристическій фельетонъ. 8) Маленькій фельетонъ на мѣстныя злобы дня. 9) Законъ и жизнь (судебная хроника). 10) Мѣстная жизнь. 11) Корреспонденціи. 12) Телеграммы. 13) Библиографія. 14) Смѣсь. 15) Отвѣты на запросы по судебнымъ, административнымъ и сельско-хозяйственнымъ дѣламъ. 16) Судебный указатель. 17) Справочный отдѣлъ. 18) Объявленія на русскомъ, польскомъ, украинскомъ и еврейскомъ языкахъ.

УСЛОВІЯ ПОДПИСКИ. Безъ дѣставки и пересылки: на годъ—6 руб., на полгода 3 руб. 50 коп. на три мѣсяца—2 руб. и на одинъ мѣсяць 75 коп. Съ дѣставкой и пересылкой: на годъ—7 руб., на полгода 4 руб., на три мѣсяца—2 руб. 40 коп. и на одинъ мѣсяць 85 коп. Со дня выхода газеты до конца года подписная плата—5 руб.

ОТДѢЛЬНЫЕ НОМЕРА—3 КОП. Подписка принимается съ 1-го и 15-го числа каждаго мѣсяца.

Така на обявленія: за занимаемое строчкой петита мѣсто позади текста—5 к., впереди текста—10 к.—При абонементныхъ обявленіяхъ дѣлается соотвѣтственная уступка. Предложеніе и спросъ труда—3 к. за строчку или 15 к. за обявленіе.

Подписка и обявленія принимаются въ Конторѣ газетъ: г. Каменецъ-Подольскій Почтовая ул., д. гостиницы „Бель-ю“

Издатель д-ръ М. Н. Самсоновъ Редкторъ Ф. Недѣльскій